

IMAHÉT

A Krisztus-hívők
egységéért

2023

január 15–22.

*„Tanuljatok meg jól cselekedni, törekedjete az igazságra”
(Ézs/Is 1,17)*

TARTALOM

- 3 KÖSZÖNTŐ A MAGYAR KIADÁSHOZ
- 5 AZ ÖKUMENIKUS IMAHÉT SZERVEZŐINEK
- 6 2023 BIBLIAI ALAPIGÉJE
- 7 BEVEZETÉS A 2023-AS ÉV TÉMÁJÁHOZ
- 14 AZ IMAHÉT ELŐKÉSZÍTÉSE
- 17 ÖKUMENIKUS ISTENTISZTELET
- 25 BIBLIAI GONDOLATOK ÉS IMÁDSÁGOK A HÉT NAPJAIRA
- 42 A MINNESOTAI EGYHÁZAK TANÁCSA
- 46 A KRISZTUS-HÍVŐK EGYSÉGÉÉRT MEGTARTOTT IMAHETEK TÉMÁI:
1968–2023
- 48 NÉHÁNY JELENTŐS ADAT AZ IMAHETEK TÖRTÉNETÉBŐL

KÖSZÖNTŐ A MAGYAR KIADÁSHOZ

Az idei ökumenikus imahét anyagát és istentiszteleti rendjét a Minnesotai Egyházak Tanácsa állította össze.

Örömmel adjuk a Testvérek kezébe a 2023. évi imahét vezérfonalát. Ézsaiás/Izajás próféta egyértelművé tette számunkra, hogy Isten mindig tisztességet és igazságot vár el mindannyiunktól az élet valamennyi területén. Erre a vezérfonalra épül az idei ökumenikus imahét fő üzenete. Olyan gondolatokat kapunk nap mint nap, amelyek erősítik hitünket és erkölcsi értékrendünket. Mind az igehirdetők, mind pedig a hívek számára áldássá lehetnek ezek a gondolatok.

Az imaheti füzetet összeállító minnesotai keresztény testvéreink az alábbi szentírási szakaszt választották útmutatásul az ökumenikus imahétre:

„*Tanuljatok meg jót cselekedni, törekedjétek igazságra...*” (Ézs 1,17)

„*Tanuljatok meg jót tenni: keressétek az igazságot...*” (Iz 1,17).

Isten elvárja tőlünk, hogy figyeljünk oda a másik emberre, törekedjünk jó kapcsolatokra, egyszóval szeressük a másikat. Isten joggal várja el tőlünk, hogy a teremtett világban azzal a lelkülettel viszonyuljunk egymáshoz, hogy mindannyian az Ő teremtményei vagyunk. Így szólít fel minket a béke és az egység építésére.

Az idézett szentírási szakaszban a próféta keményen ostromozza a korabeli vallásosságot, utalva a hazug áldozatokra, amelyek abban a korban sajnálatos módon az emberek képmutató magatartását tükrözték. Felvetődik a kérdés: előfordul-e hasonló képmutató viselkedés a mai keresztény közösségekben? Vizsgáljuk most úgy ezt az ígét (is), hogy önmagunkra vonatkoztatjuk, vagyis: tudok-e ma jót tenni? Igazságos döntéseket hozok-e, tekintettel vagyok-e embertársaimra?

Az imaheti füzet kiemelten foglalkozik a rasszizmus kérdéskörével. A rasszizmus azonban nem csak az Amerikai Egyesült Államokban – ahol a füzetet összeállító Minnesotai Egyházak Tanácsa is található – okoz problémákat, hanem szerte a világban. A szerkesztők egységre szólítják a keresztényeket, hogy eredményesebben szálljanak szembe a rasszizmus okozta megosztottsággal és elnyomással is.

Olyan világban élünk, amelyben alapigénk különös hangsúllyal bír. Szomszédunkban, Ukrajnában háború zajlik. Nap mint nap erőszakos

cselekmények hírét halljuk. Testvérnépek harcolnak egymás ellen. E sorok írásakor naponta több mint tízezer ember lépi át határainkat a háború elől menekülve. Emiatt is lehetséges, hogy Magyarországon más hangsúlyokat kap az ige minden körülmények között érvényes mondanivalója, mint a füzetet összeállító minnesotai testvérek számára.

A mostani imahét kiváló alkalom lehet arra, hogy önvizsgálatot tartsunk a rasszizmus és a háború kapcsán. Mindkettő a rosszindulat, sokszor a gyűlölet megnyilvánulása, amelyet az uralkodó körök a maguk javára használnak. Nekünk azonban gondolatainkkal és magatartásunkkal a krisztusi egység értékét kell képviselnünk.

Ezért imádkozva reménységgel kérjük Isten Szentlelkének segítségét, hogy áldott és békés istentiszteleteken lehessen együtt Isten népe az ökumenikus imahéten.

Dr. Veres András
megyéspüspök,
a Magyar Katolikus
Püspöki Konferencia
elnöke

Steinbach József
református püspök,
a Magyarországi Egyházak
Ökumenikus Tanácsának
elnöke

AZ ÖKUMENIKUS IMAHÉT A KERESZTYÉNYEK EGYSÉGÉÉRT SZERVEZŐINEK

Egységtörekvés – egész évben

Az északi féltekén hagyományosan január 18–25. között tartják az ökumenikus imahetet a keresztyének egységéért. A Szent Péter és Szent Pál ünnepe közötti időszakot 1908-ban javasolta Paul Watson, amely így szimbolikus értelmet nyer. A déli féltekén január a vakációk ideje, az egyházak ott máskor tartják az ökumenikus imahetet, például pünkösd tájkán. Az Egyház egységének szintén jelképes dátumát 1926-ban javasolta a Hit és Egyházszervezet mozgalom.

Javasoljuk, hogy ezt az anyagot az év folyamán rugalmasan használják fel az egyházak által már elért közösség mértékének kifejezésére, és azért a tökéletes egységért imádkozva, amely Krisztus akarata.

A szöveg alkalmazása

Az anyagot azzal bocsátjuk közre, hogy amikor csak lehet, alkalmazzák a helyi viszonyokra. Vegyék figyelembe a helyi liturgikus és vallási gyakorlatot, a társadalmi és kulturális környezetet. Ideális esetben ökumenikus körben használják. Egyes helyeken már adottak az ökumenikus keretek az anyag feldolgozásához, másutt – reményeink szerint, – az adaptálás szükségessége fogja ösztönözni e keretek megteremtését.

Az ökumenikus imahét anyagának használata

Az imahetet közös istentisztelettel ünneplő egyházak és keresztyén közösségek számára ökumenikus istentiszteleti rendet mellékelünk.

Az egyházak és keresztyén közösségek beépíthetik saját istentiszteleteikbe az imahét anyagát. Az ökumenikus istentisztelet, a „nyolc nap” imádságai, és további imagyűjtemények témába illő fohászaik is használhatók.

Az imahetet ünneplő közösségek naponkénti istentiszteletükhöz meríthetnek a „nyolc nap” anyagából.

Akik az imahét tematikája szerint bibliatanulmányokat szeretnének végezni, használhatják a „nyolc nap” reflexióit. A téma megbeszélését minden nap a közbenjáró imádsággal fejezhetik be.

Az egyéni imát végzők is hasznosnak találhatják az anyagot imaszándékaik összpontosításához. Tudhatják, hogy világszerte másokkal közösségben imádkoznak Krisztus Egyházának jobban látható egységéért.

2023 BIBLIAI ALAPIGÉJE

Ézs/Iz 1,12–18

Ki kívánja tőletek, hogy eljőjjetek, hogy megjelenjetekek előttem, és tapossátok udvaromat? Ne hozzátok többé hazug áldozatot, még a füstjét is utálom! Újhold, szombat, ünnepi összejövetel? Nem tűröm együtt a bűnt és az ünneplést! Újholdjaitokat és ünnepeiteket gyűlölöm én, terhemre vannak, fáraszt elviselni. Ha felém nyújtjátok kezetekekek, eltakarom előletek a szemem; bármennyit is imádkoztok, nem hallgatlak meg benneteket, hiszen a kezetekekekhez vér tapad! Mossátok tisztára magatokat! Vigyétekek el szemem elől gonosz tetteitekekek! Ne tegyetekek többé rosszat, tanuljatekek meg jót cselekedni! Törekedjetekek igazságra, térítsétekek jó útra az erőszakoskodót! Védjetekek meg az árvák igazát, képviseljetekek az özvegy peres ügyét!

Jőjjetek, szálljunk most perbe egymással! – mondja az Úr. – Ha vétkeitekek skarlátpirosak is, hófehéreké válhattok, ha vörösek is, mint a bíbor, fehérékeké lehettek, mint a gyapjú.

A Magyar Bibliatársulat bibliakiadása

Ha elém járultok színem látására, ki kér rá benneteket, hogy udvaraimat tapodjatekek? Ne hozzátok nekem többé értéktelen ételáldozatot, mert a füstjüket utálattal tölt el. Újhold, szombat és ünnepi összejöveteleitekek... Hogy tűrjem tovább együtt a vétkekek és ünnepeitekekek? Újholdjaitokat és zarándoklataitokat egész szívemből gyűlölöm, terhemre lettekek. Már belefáradtam, hogy elviseljem őket. Ha kiterjesztítekek imára kezetekekek, elfordítom szememet. Akármennyit imádkoztok is, nem hallgatók oda, mert a kezetekek csupa vér. Mosdiatekek meg, s tisztuljatekek meg. El gonosz tetteitekekkel színem elől, ne tegyetekek többé rosszat! Tanuljatekek meg jót tenni: keressétekek az igazságot, segítsétekek az elnyomottakat, szolgáltatatekek igazságot az árvának, s védelmezzétekek az özvegyet. Aztán gyertek, s szálljatekek velem perbe! – mondja az Úr. Ha olyanok volnának is bűneitekek, mint a skarlát, fehérek lesznekek, mint a hó; és ha olyan vörösek is, mint a bíbor, olyanok lesznekek, mint a gyapjú.

A Szent István Társulat bibliakiadása

BEVEZETÉS A 2023-AS ÉV TÉMÁJÁHOZ

Tanuljatok meg jól cselekedni, törekedjete az igazságra
(Ézs/Iz 1,17)

Ézsaiás/Izajás próféta a Kr. e. 8. században élt Júdában, Ámósz, Mikeás és Hóseás kortársa volt. Ekkortájt már vége felé járt az Izrael és Júda számára nagy gazdasági fellendülést és politikai stabilitást jelentő korszak, amely a kor „szuperhatalmai”, Egyiptom és AsszírIA gyengeségének volt köszönhető. Ugyanakkor ebben a korszakban mindkét királyságban tombolt az igazságtalanság, méltánytalanság és egyenlőtlenség.

Az istenhit rituális és intézményes formái virágoztak, a templomi felajánlások és áldozatok kerültek előtérbe. E formális és rituális vallási gyakorlat fölött a papok örködtek, akik szintén részesedtek a gazdagok és hatalmasok bőkezű adományaiból. A királyi palota és a templom fizikai közelsége és kapcsolódásai miatt a hatalom és befolyás szinte teljesen a király és a papok kezében összpontosult. A kor történelmének nagy részében egyikük sem állt ki az elnyomottak és méltánytalanságot elszenvedők mellett. Az akkori (és a történelem során ismételtlen visszaköszönő) világlátás a gazdagokat és a nagy áldozatot felajánlókat jónak és Istentől áldottnak tekintette, azokat a szegényeket pedig, akik nem tudtak áldozattal hódolni, bűnösnek, Istentől elátkozottnak tartotta. A szegényt gyakran becsmérelték, mivel szűkölködése miatt nem tudott teljességgel részt venni a templomi istentiszteleten.

E körülmények között szólal meg Ézsaiás/Izajás. Megpróbálja Júda népét ráébreszteni valóságos helyzetére. A kortárs vallásosságot nem áldásnak, de gennyes sebnek látja, szentségtörőnek a Mindenható szemében. Az igazságtalanság és egyenlőtlenség szakadásokhoz és az egység megbomlásához vezetett. Proféciái kárhozzatják a politikai, társadalmi, vallási struktúrákat és a képmutató áldozatokat, miközben a szegényt elnyomják az országban. Erőteljesen emeli fel szavát a romlott vezetők ellen, a hátrányos helyzetűek védelmében – egyedül Istentől származtatja a jogosságot és igazságot.

A Minnesotai Egyházak Tanácsa által kijelölt munkacsoport az imahét vezérigéjének Ézsaiás/Izajás próféta könyve első fejezetének 17. versét választotta:

„*Tanuljatok meg jót cselekedni, törekedjétek igazságra, térítsétek jó útra az erőszakoskodót! Védjétek meg az árvák igazát, képviseljétek az özvegy peres ügyét!*” (a Magyar Bibliatársulat újfordítású Bibliája, 2014)

„*Tanuljatok meg jót tenni: keressétek az igazságot, segítsétek az elnyomottakat, szolgáltassatok igazságot az árvának, s védelmezzétek az özvegyet.*” (Szent István Társulati Biblia, 2013)

Ézsaiás/Izajás azt tanította, hogy Isten mindig, mindannyiunktól, tisztességet, igazságot vár el az élet minden területén. Mai világunkra is sok tekintetben jellemzők azok a megosztottságból fakadó kihívások, amelyekkel Ézsaiás/Izajás szembesített prédikációiban. Az igazság, éretnység és az egység Isten minden egyes ember iránti mély szeretetéből fakad. Ez van Istennél a középpontban, Ő ezt várja az emberek egymás közötti kapcsolataiban. Istennek a „*minden nemzetből és törzsből, népből és nyelvből*” (Jel 7,9) új emberiséget teremtő elkötelezettsége arra a békére és egységre szólít bennünket, amely mindig is a teremtéssel kapcsolatos akarata volt.

A próféta éles szavakkal ostromozza a korabeli vallásosságot: „*Ne hozzatok többé hazug áldozatot, még a füstjét is utálom Ha felém nyújtjátok kezeteiket, eltakarom szemem előletek*” (13., 15. v.). Ézsaiás/Izajás kemény, kárhóztató szavakkal illeti a rosszat, majd gyógyírt kínál Isten népének bűneire: „*Mossátok tisztára magatokat! Vigyétek el szemem elől gonosz tetteiteket! Ne tegyetek többé rosszat*” (16. v.).

Az elkülönítés és elnyomás napjainkban is felüti a fejét, ha egy csoport vagy osztály előjogokhoz jut másokkal szemben. A rasszizmus bűne nyilvánul meg bármilyen meggyőződésben vagy gyakorlatban, amely egy „fajt”¹ a másikkal szemben, a másik fölött állóként határoz meg. Amikor a hatalmi egyensúly megbillenése kíséri vagy tartja fenn,

¹ Csak egyetlen rassz van, az emberi faj. Ugyanakkor el kell ismernünk, hogy a faj mítosza okozza a rasszizmus valóságát. A faj nem biológiai, hanem társadalmi konstrukció, amely az emberi nemzetséget fizikai jellemzők szerint osztályozza. Bár a kifejezést a világ sok táján valószínűleg nem is használják, fontos felismernünk, hogy mindig is hatékony eszköze volt embercsoportok megosztásának és elnyomásának.

a faji előítélet az egyéni kapcsolatokon túlterjedve eléri a társadalom szövetét, és a rasszizmus rendszerszinten állandósul. Megléte egyeseket – köztük egyházakat is – tisztességtelenül kedvezményez, másokat pedig kirekeszt a bórszín és a „faj” értékelésére alapozott kulturális asszociációk alapján.

A bibliai próféták által szenvedélyesen elítélt kegyesekhez hasonlóan némely keresztény hívő is cinkos (volt) az előítélet, az elnyomás, a megosztás támogatásában vagy fenntartásában. A történelem tanúsága szerint keresztények – ahelyett, hogy mindenkiben felismerték volna az Isten képmására és hasonlóságára teremtett ember méltóságát – túl gyakran váltak olyan bűnös rendszerek részévé, mint a rabszolgaság, a gyarmatosítás, szegregáció és fajgyűlölet, amely embereket hamis, faji alapon fosztott meg méltóságuktól. Sőt keresztények még az egyházakon belül is – feltételezett faji különbségek alapján – nem ismerték/ismerik el minden megkeresztelt ember méltóságát, és így lebecsülik a Krisztusban testvér méltóságát.

Ifj. Martin Luther King emlékezetes megállapítása szerint „*Nemzetünknek egyik tragédiája, szégyenletes tragédiája, hogy a vasárnap délelőtt 11 óra az egyik leginkább elkülönített, ha nem a leginkább elkülönített óra a keresztény Amerikában*”. Ez az állítás rámutat a keresztények megosztottsága és az emberiség megosztottsága közötti metszéspontokra. Minden megosztottság a bűnben gyökerezik, vagyis az olyan magatartásban és cselekvésben, amely szembemegy azzal az egységgel, amelyet Isten szán az egész teremtettség számára. Tragikus módon a kereszténységet megosztó bűn része a rasszizmus, amely miatt keresztények más-más időben és más-más épületben tartják istentiszteletüket. Ez egyes esetekben még keresztény közösségek szétválásához is vezetett.

Ifj. Martin Luther King kijelentése óta sajnos nem történt nagy változás. A vasárnap délelőtt 11 órai időpont – a legtöbb istentisztelet ekkor tartják – nem a keresztény egységet jeleníti meg, hanem a faji, társadalmi és felekezeti különbözőség alapján történő megosztottságot. Amint Ézsaiás/Izajás hirdette, a hívőknek ez a képmutatása bűn Isten szemében: „*bármennyit is imádkoztok, nem hallgatlak meg benneteket, hiszen a kezetekhez vér tapad*” (15. v.).

Tanuljatok meg jól cselekedni

A 2023-as ökumenikus imahét vezérigéjében Ézsaiás/Izajás próféta arra tanít, hogyan orvosoljuk e bajokat.

A helyes cselekvés tanulásához el kell határoznunk, hogy önvizsgálatot folytattunk. Az imahét kiváló alkalom annak felismerésére, hogy az egyházaink, hitvallásaink közötti megosztottság nem választható el az emberiség nagyobb családjában meglévő megosztottságtól. A keresztények egységéért folytatott közös imák során elgondolkodhatunk azon, mi egyesít bennünket, és elkötelezhetjük magunkat arra, hogy szembezállunk az emberiséget sújtó elnyomással és megosztottsággal.

Mikeás próféta szerint Isten megmondta, mi a jó és mit kíván tőlünk: „*Csak azt, hogy igazságot cselekedjél, szeressed az irgalmasságot, és hogy alázatosan járj a te Isteneddel*” (Mik 6,8. KG). Igazságot cselekedni annyit tesz, mint minden embernek megadni a tiszteletet. Az igazság megköveteli a valóban egyenlő bánásmódot, mert így tudjuk kezelni a „faji”, nemi, vallási társadalmi-gazdasági alapon történő megkülönböztetésből fakadó történelmi hátrányt. Az Isten előtti alázathoz bűnbánat, jóvátétel és végül megbékélés szükséges. Isten azt várja tőlünk, hogy egyesüljünk a minden gyermekéért közösen vállalt felelősségben. A keresztények egysége legyen jel és a teljes teremtettség megbékélt egységének az előíze. A keresztények megosztottsága ugyanakkor gyengíti e jel erejét, és inkább a meghasonlást erősíti, ahelyett, hogy az egyház küldetéséhez méltóan gyógyulást hozna a világ szétszakadozottságára.

Törekedjetek igazságra

Ézsaiás/Izajás azt tanácsolja Júdának, hogy igazságra törekedjen (17. v.). Ezzel elismeri, hogy kora társadalmában igazságtalanság és elnyomás van. Júda népéhez könyörög, hogy fordítsák meg ezt a status quót. Az igazságra törekvéshez szembe kell néznünk azokkal, akik bajt hoznak másokra. Ez nem egyszerű feladat, és néha konfliktust okoz, de Jézus arról biztosít bennünket, hogy az elnyomással szembeni, az igazság melletti kiállás a mennyek országába nyit utat. „*Boldogok, akiket az igazsá-*

gért üldöznek, mert övék a mennyek országa” (Mt 5,10). Világszerte sok egyháznak kell beismernie, hogyan egyeztek ki csendes vagy aktív bűnrészesként a faji igazságtalanságot is tartalmazó társadalmi normákkal. A faji előítélet az egyik oka a keresztény megosztottságnak, amely részekre szakítja Krisztus testét. Az olyan mérgező ideológiák, mint a fehér felsőbbrendűség vagy a felfedezés doktrínája² sok kárt okoztak, különösen is Észak-Amerikában, de a világon mindenütt, ahol a fehér európai hatalmak évszázadokig gyarmati sorban tartottak országokat. Keresztényként késznek kell lennünk arra, hogy lebontsuk az elnyomó rendszereket, és szót emeljünk az igazságosság mellett.

Az az év, amelyben a minnesotai csoport az imahét szövegét készítette, világszerte tele volt a sokarcú elnyomás gonoszságával és pusztításával. E szenvedést sokfelé, főleg a déli féltekén megsokszorozta a Covid-19 járvány, ahol sokak számára még az alapvető létfenntartás is a lehetetlennel volt határos, a hatékony segítség pedig nagyban hiányzott. A Prédikátor mintha napjaink tapasztalatáról szólna: *„Láttam azt is, milyen sok elnyomás történik a nap alatt. Láttam az elnyomottak könnyeit, akiknek nincs vigasztalójuk. Elnyomóik erőszakosan bánnak velük, és nincs vigasztalójuk” (Préd 4,1).*

Az elnyomás az egész emberiséget sújtja. Egység nem lehetséges igazságosság nélkül. Miközben a keresztény egységért imádkozunk, be kell ismernünk a jelenlegi és a nemzedékek sorára visszanyúló elnyomást, és határozottan el kell köteleződnünk e bűnök megvallása mellett. Magunkra vonatkoztathatjuk Ézsaiás/Izajás felszólítását: *„Mossátok tisztára magatokat”* mert *„a kezetekhez vér tapad”* (16., 15. v.).

Segítsétek az elnyomottakat

A Biblia arra tanít, hogy a Krisztushoz fűződő kapcsolatunkat nem függetleníthetjük az Isten egész népe iránti hozzáállásunktól, ez pedig különösen

² A felfedezés tana a VI. Sándor pápa által kibocsátott bulla (1493. máj. 4.) folyománya. Világszerte elterjedt volt, és minden tekintetben előnyben részesítette az egyházakat a bennszülött és rabszolgává tett népekkel szemben. Azzal igazolta az őslakosok földjének elvételét, hogy a gyarmatosító hatalmak „fedezték fel” ezeket a földeket.

is vonatkozik a „*legkisebb testvérekre*” (Mt 25,40). Egymás iránti elköteleződésünkhöz *mispátot* (héber; helyreállító igazságszolgáltatás) kell gyakorolnunk. Azok mellett kell szót emelnünk, akiknek hangját mások nem hallják meg. Le kell bontanunk az igazságtalanságot teremtő és fenntartó építményeket, és olyan újakat emelnünk, amelyek elősegítik és biztosítják, hogy mindenki méltányos bánásmódban részesüljön, és gyakorolhassa az őt megillető jogokat. E munkának túl kell nőnie barátainkon és családunkon, ki kell terjednie az egész embervilágra. A keresztények arra hívtak, hogy elinduljanak és meghallgassák a szenvedők panaszát, hogy jobban megértsék és megfelelő választ adjanak szenvedésük történetére és traumáikra. Ifj. Martin Luther King gyakran hangoztatta, hogy „*a zavargás a meg nem hallgatottak nyelve*”. Sokszor azért támad tiltakozás és polgári elégedetlenség, mert a tiltakozók hangja nem talál meghallgatásra. Ha az egyházak együttesen emelik fel szavukat az elnyomottakért, az igazságosságért és felszabadításért kiáltó hang fel fog erősödni. Úgy szolgáljuk és szeretjük Istent és a felebarátot, ha egységben és szeretetben szolgáljuk és szeretjük egymást.

Védjétek meg az árvák igazát, képviseljétek az özvegy peres ügyét

A héber Bibliában az özvegyek és az árvák – a jövevényekkel együtt – különleges helyet foglalnak el, mint a társadalom legsérülékenyebb tagjai. Az Ézsaiás/Izajás-korabeli Júda gazdaságilag sikeres körülményei között az árvák és özvegyek helyzete kilátástalan volt, hiszen nem volt védelmezőjük, sem joguk a földbirtoklásra, tehát nem voltak képesek gondoskodni magukról. A próféta arra szólította a jólétet élvező közösséget, hogy ne hanyagolja el a közöttük élő legszegényebbek és legkiszolgáltatottabbak védelmét és gondozását. E prófétai felhívás korunkban is hallatszik, amikor azon elmélkedünk, hogy társadalmunkban kik a legkiszolgáltatottabbak.

Kinek a szavát nem hallják meg közösségeink? Kik azok, akiket senki sem képvisel? Miért? Mely egyházak, közösségek hiányoznak a dialógusokból, a közös akciókból és a keresztények egységéért folytatott fohászainkból? Az imahét résztvevőiként mit akarunk kezdeni ezekkel a hiányzó hangokkal?

Befejezés

Ézsaiás/Izajás arra szólította fel Isten akkori népét, hogy tanuljanak jót tenni – együtt, hogy törekedjenek igazságra – együtt, hogy segítsék az elnyomottat – együtt, hogy védjék meg az árvák igazát, képviseljék az özvegyet – együtt. A prófétai felhívás ma ugyanígy nekünk is szól. Hogyan tudjuk megélni keresztény egységünket, hogy szembeszállhassunk a korunkban tapasztalható bajokkal, a jogtiprással? Hogyan kezdhethetünk párbeszédbe, hogyan válhatunk tudatosabbá, megértőbbé és belátóbbá mások élettapasztalatával szemben?

E szívig hatoló imáknak, találkozásoknak hatalmuk van arra, hogy átformáljanak bennünket – egyénileg, de a közösség szintjén is. Legyünk nyitottak Isten jelenlétére minden olyan találkozásban a másik emberrel, amikor változásra törekszünk, amikor le akarjuk rombolni az elnyomás rendszereit, és gyógyítani akarjuk a rasszizmus bűneit. Közös en vegyünk részt a társadalmunk igazságosságáért folytatott küzdelemben. Hiszen mindannyian Krisztushoz tartozunk.

A 2023. ÉVI ÖKUMENIKUS IMAHÉT ELŐKÉSZÍTÉSE

A keresztények egységéért tartandó 2023. évi ökumenikus imahét témáját az Egyesült Államokban működő Minnesotai Egyházak Tanácsa által kijelölt keresztények csoportja választotta és dolgozta ki. A csoport 2020 decemberében tartotta az első (online) megbeszélést. Többen már korábban ismerték egymást, és mindannyian ismerték a Minnesotai Egyházak Tanácsának tevékenységét, ahol néhányuk vezető pozíciót tölt be vagy gyülekezetének, közösségének aktivistája, illetve lelkésze. A Keresztény Egységet Előmozdító Pápai Tanács és az Egyházak Világtanácsa Hit és Egyházszervezet Bizottsága által együttesen támogatott nemzetközi csoport 2021. szeptember 19–23. között találkozott a Minnesotai Egyházak Tanácsának küldöttségével a svájci Chateau de Bossey-ban, ahol véglegesítették a 2023. évi imahét anyagát.

Minnesotában a faji megkülönböztetés helyzete régóta az egyik legrosszabb Amerikában. Az USA-dakota háborút követően, 1862 karácsony másnapján itt hajtották végre az ország történelmének legnagyobb tömeges kivégzését: 38 dakota őslakost akasztottak fel Mankatóban. A halálba készülők a *Wakantanka taku nitawa* (Sok és nagy) dicséretet énekelték. Az utóbbi időben Minnesota a faji számvetés centruma lett. 2020 márciusában, a Covid-19 járvány miatti lezárások idején egy minneapolis-i rendőr, Derek Chauvin okozta egy fiatal afrikai amerikai férfi, George Floyd halálát. Ennek hatására az emberek világszerte utcára mentek, hogy együttesen adjanak hangot jogos felháborodásuknak, és tiltakozzanak a tévében látott jogtíprás³ ellen. Az erőszakos cselekmény után Chauvint azonnal menesztették. Ő az első rendőrtiszt a modern történelem során, akit Minnesota államban egy fekete meggyilkolásáért elítéltek.

A színes bőrű közösségekkel szembeni rossz bánásmód Amerikában tartós egyenlőtlenséget okozott, és szakadékot teremtett a közösségek között. Ebből következik, hogy az Egyesült Államokbeli egyházak történetében a faji kérdés a felekezeti megoszlás egyik fő tényezője. A világ más részein egyeb, nem tanításbeli kérdések játszanak hasonló sze-

³ Chauvint Minneapolis első afrikai amerikai rendőrkapitánya, Medaria Arradondo bocsátotta el.

repet. Ezért az Egyházak Világtanácsa Hit és Egyházszervezet Bizottsága egységgel kapcsolatos teológiai munkája már régóta arra irányul, hogy az egyházak egységtörekvését összekapcsolja az emberiséget megosztó tényezők – így a rasszizmus – felszámolásával. Ezért az imádság, különösen is a keresztény egységért folytatott imádság még nagyobb jelentőséggel bír. Abba a küzdelembe állít, amely a bennünket, egyenlő méltósággal, Isten képmására és hozzá hasonlóvá teremtett embereket megosztó falak lebontására irányul.⁴ A Minnesotai Egyházak Tanácsa már korábban is e történelmi faji kérdések kezelésén fáradozott. Munkacsoportja választotta a textust, a tematikát, és állította össze a nyitó istentisztelet rendjét az ökumenikus imahétre.

A munkacsoportban különböző korú lelkészek és laikus vezetők vettek részt, akik a tiltakozások frontvonalában működtek. Ők végzik a régió lelki- és közösségi gondozását, és tanúi Isten népe megaláztatásainak és panaszainak. A munkacsoport tagjai különféle kulturális és szellemi közösségeket képviseltek, köztük az őshonos és az afrikai amerikai közösségeket, akik a jelenlegi számvetés középpontjában állnak. Az anyag előkészítése idején is történtek törvénytelen gyilkosságok⁵ e közösségek körében, haltak meg gyerekek a növekvő erőszak miatt; és a világjárvány miatt az életkörülmények is nehezedtek.

Az online írásbeli találkozók az erőgyűjtés, támogatás és ima szent és biztos helyeivé váltak a Capitolium elleni támadás, a hajdani rendőrtiszt, Derek Chauvin tárgyalása és George Floyd meggyilkolásának évfordulója idején.

A munkacsoport résztvevői férfiak és nők, anyák és apák, történetmondók és gyógyítók – különböző kegyességi gyakorlattal és lelki

⁴ Lásd pl. *Unity in Today's World – The Faith and Order Study on the Unity of the Church and the Unity of Humankind* [Egység a mai világban – A Hit és Egyházszervezet tanulmánya az egyház egységéről és az emberiség egységéről], Genf, EVT, 1978; *Church and World – The Unity of the Church and the Renewal of Human Community* [Egyház és világ – Az egyház egysége és az emberi közösség megújulása], Genf, EVT, 1990.

⁵ Az *extrajudicial killing* („bírószágon kívüli gyilkosság”) kifejezés az állami hatóságok által minden jogi vagy bírósági eljárás nélkül végrehajtott gyilkosságokra utal. Erre példa Daunte Wright 2021 áprilisában történt lelövése.

tapasztalattal. Az Egyesült Államok őshonos lakosságának tagjai, és a kényszerből vagy önkéntesen bevándorló közösségekbe tartozók, akik különböző mértékben ismerik saját nyelvi és kulturális gyökereiket, de most ezt a földet vallják hazájuknak. Városi és peremkerületi lakosok és különböző keresztény közösségek. Ez a sokszínűség tette lehetővé a különféle nézőpontú, szolidaritást erősítő, átgondolt, mélyreható elmélkedést.

A minnesotai csoport azt reméli, hogy a rasszizmussal és az ember mivoltuk leértékelésével kapcsolatos személyes tapasztalataik bizonyosságul szolgálnak arra, hogy Isten gyermekei milyen embertelenül tudnak viselkedni egymással. De szívük mélyéből fakad a vágy, hogy keresztényként megtestesítsék Isten ajándékát, az egységet, hogy megnevezzék és megszüntessék a szétszakadozottság okait, amelyek nem engedik megértenünk és megtapasztalnunk annak valóságát, hogy mindnyájan Krisztushoz tartozunk.

ÖKUMENIKUS ISTENTISZTELET

Az istentisztelet előkészítése

A víz/folyó motívuma nagy kulturális jelentőséggel bír az istentisztelet forrásanyagát tervező amerikai bizottság számára. Minnesotában a víz és a folyó hol a kulturális háttér, hol a tömeggyilkosság megjelenítője a vidék történetének egy-egy pontján.

E motívumnak teológiai és liturgiai jelentősége is van. Az északi féltekén januárban tartják az ökumenikus imahetet, nem sokkal vízkereszt után, amelyet sok felekezet ünnepel. Ez a hit, hogy mindnyájan ide tartozunk, tagjai vagyunk ennek a szeretett közösségnek, amely van és eljövendő, táplálja a társadalmi igazságosságra és különösen is a faji igazságosságra törekvést, és arra hív minket, hogy nyíltan tanúságot tegyünk és kiálljunk, mint Isten társ-teremtői, hogy békét, igazságot hozunk az egész teremtésnek.

Más világrészeken pünkösöd tájkán tartják az imahetet, amikor az egyház születését ünnepeljük, és élő kövekként épülünk Krisztus testébe. Az egyházat a sokféleség közepette a Szentélek hozza létre, egyesítő, prófétáló erejével. Az egység a sokféleségben és ez az egyesítő, prófétáló erő táplálja az igazságosság munkálását, felmutatja bennünk a közös emberit, és képessé tesz arra, hogy különbségeink ellenére szót tudjunk érteni, és bizonyosságot tenni Isten erejéről és az Ő ereje által.

A minnesotai őslakosok körében a kő és a víz kapcsolata az élet értékének és fontosságának megértéséről szól. A legtöbb őshonos amerikai bölcsességben a víz és a kő szent helyet foglal el. A víz – élet, a kövek pedig arra utalnak, hogy szent az a föld, amely már sok nemzedéket hordozott. Az egész teremtetség megkapta Isten Lelkét, ezért mi mindannyian kapcsolatban állunk egymással. Az istentiszteleten két szimbólum jelenik meg: az új életbe kereszteltetésünket jelképező **víz** és a személyes életünk és az őseink történetét jelképező **kő**.

A bevezető üdvözet után bűnvallás és kegyelemhirdetés következik, amelybe belefoglaljuk az imahét alaptextusát (Ézs/Iz 1,12–18). Egy rituális cselekmény során, a bűnbánat kifejezéseként a vezető egy

korsó vizet önt a keresztelő medencébe/egy tálba, miközben felolvassák a 16–17. verseket. Fontos, hogy ez lassan és jól hallhatóan történjen, hogy a gyülekezet elgondolkozzon a hallottakon és a szimbolikus cselekedeten. A gyónás és feloldozás után következik a nyitó imádság, ének és az igeliturgia.

Az Ézsaiás/Izajás textusára épülő igehirdetésnek össze kell kapcsolnia a keresztény egység és a faji megkülönböztetés kérdését, amely lehet egyéni, rendszerszintű, vagy intézményes. Emberek „faji”, kulturális vagy nyelvi okokból történő peremre szorítása felfeji az emberi közösség szövetét, és keresztény közösségünk egységének felbomlását okozza. A keresztény egységnek erősnek és láthatónak kell lennie, hogy azt hirdesse: a keresztségben kapott egy Lélek egységet teremt Isten teremtésének gazdag sokféleségéből, és ez Isten tervének része az emberiség egységesülése érdekében.

A prédikáció már készítse elő az utána következő szimbolikus cselekedetet. Érkezéskor mindenki kap egy követ. Az istentiszteletet előkészítő közösségek kijelölhetnek és felkérhetnek két-három személyt, akik egy-egy történetet mondanak a faji megkülönböztetésről, illetve arról, hogy a keresztény egység hogyan állhat az igazságtalanság leküzdésének szolgálatában. Minden történet után a beszélő a maga követét egy, a Krisztust mint sarokkövet szimbolizáló kereszt vagy égő gyertya körül helyezi el. E rituálé kb. 15 percig tartson. Ennek végén a vezető arra bátoríthatja a gyülekezetet, hogy istentisztelet után ki-ki mondja el a saját történetét.

Az istentisztelet záró részében közös imádság, az Úrtól tanult imádság, áldás és elbocsátás következik.

Az ökumenikus istentisztelet rendje egyszerű, a helyi viszonyokhoz és hagyományokhoz igazítható. Lehetővé teszi a különböző kifejezési formákat, és az ünnepi alkalom kibővítését a helyi szokásoknak megfelelő rítusokkal és imákkal. E liturgia írott szavai a rabszolgaként behurcolt afrikai amerikaiak és az őslakosok Minnesotában élő utódainak érzelmeit, küzdelmeit és reményeit szeretnék kifejezni.

Az istentisztelet rendje

L	Lelkész
F	Felolvasó
Gy	Gyülekezet

Előjáték

Istentiszteletre hívás

Testvérek, az Atya, Fiú, Szentlélek nevében gyűltünk egybe.

A keresztség által Krisztus testének tagjai lettünk, azonban bűneinkkel fájdalmat és sebeket okoztunk egymásnak.

Kudarcot vallottunk a jó cselekvésében.

Nem törekedtünk igazságra a súlyos elnyomással szemben, és nem tartottuk szem előtt Isten parancsát, hogy gondját viseljük az özvegynek és az árvának (Ézs/Iz 1,17).

Istentiszteletünk kezdetén gondolkodjunk el cselekedeteinkről és mulasztásainkról, tanuljunk jót tenni és igazságra törekedni.

Isten kegyelmére szorulunk, hogy legyőzhessük a megosztottságot, és felszámoljuk azokat a rendszereket és felépítményeket, amelyek révén közösségeink széttagozódtak.

Most azzal a céllal gyülekezünk Imádságra, hogy megerősítsük keresztény egységünket, hogy *„megnyissuk szívünket, hogy legyen bátorságunk gazdagságot látni a befogadásban és kincset a sokszínűségben. Hittel kérjük”*.⁶

Ének

Köszöntés

⁶ Ifj. Martin Luther King

Bűnvallásra és bűnbocsánatra hívás

Bűnvallás és bűnbocsánat Ézsaiás/Izajás 1,12–18 alapján

L Jöjjetek, valljuk meg bűneinket Ézsaiás/Izajás próféta szavaival.

F 1 Ki kívánja tőletek, hogy eljöjjetek, hogy megjelenjetelek előttem, és tapossátok udvaromat? Ne hozzátok többé hazug áldozatot, még a füstjét is utálom! (12–13a)

Gy **Bocsásd meg Urunk, amikor úgy jövünk eléd, hogy nincs bennünk irántad alázat.**

(Csend)

F 2 Újhold, szombat, ünnepi összejövetel? Nem tűröm együtt a bűnt és az ünneplést! Újholdjaitokat és ünnepeiteket gyűlölöm én, teremre vannak, fárast elviselni (13b–14).

Gy **Bocsánatodat kérjük az egyházak bűnrészességéért a gyarmatosítás bűneiben, mely világszerte érezteti hatását.**

(Csend)

F 3 Ha felém nyújtjátok kezeteiket, eltakarom előletek a szemem; bármennyit is imádkoztok, nem hallgatlak meg benneteket, hiszen a kezeitekhez vér tapad! (15)

Gy **Bocsánatodat kérjük az igazságtalanság és sanyargatás bűneiért, amelyek elnyomják teremtésed sokszínű harmóniáját.**

(Csend)

Elöl az istentisztelet vezetője lassan egy korsó vizet önt a keresztlő medencébe.

F 4 Mossátok tisztára magatokat! Vigyétek el szemem elől gonosz tetteiteket! Ne tegyetek többé rosszat, tanuljatok meg jót cselekedni! Törekedjete igazságra, térítsétek jó útra az erőszakoskodót! Védjétek meg az árvák igazát, képviseljétek az özvegy peres ügyét! (16-17)

Gy **Miután megtisztultunk a keresztség élő vizében, bocsáss meg nekünk újra, és békíts meg bennünket egymással és a teremtett világgal.**

(Csend)

F 5 Jöjjetek, szálljunk most perbe egymással! – mondja az Úr. – Ha vétkeitek skarlátpirosak is, hófehéreké válhattok, ha vörösek is, mint a bíbor, fehéreké lehettek, mint a gypjű. (18)

L A kegyelmes Isten szabadítson meg benneteket bűneitekből, hogy tettekre váltsátok az igazságot, törekedjete szeretetre, és legyetek alázatosak Istenetekkel szemben.

(Csend)

L A Mindenható Isten meghallgatja imánkat, könyörül rajtunk, és megbocsátja bűneinket.

Gy **Istennek legyen hála.**

Imádság

L Mindenség Istene! Testben és lélekben hálásak vagyunk, hogy eléd járulhatunk, és megvallhatjuk az igazságtalanság és megosztottság bűneit. Együtt állunk előtted, szent családként, mely teremtésed szép sokszínűségében egy: őshonos emberek, rabszolgák utódai, rabszolgartatók utódai, migránsok, menekültek, de mindannyian Krisztus egy testének tagjai. Áldunk Téged, hogy a keresztség élő vize lemosta skarlátpiros bűneinket, meggyógyultunk, midőn a szeretett közösség, Isten családjának tagjai lettünk. Fogadd hálánkat és dicséretünket, Teremtő Istenünk! Ezen az úton együtt haladva nyitott szívvel és szemmel ünneplünk, hogy belátásra jussunk, és növekedjünk abban a szent bölcsességben, amelyben minden embert részesíteni akarsz. Segíts, hogy elfogadjuk az egységet egymással, és emlékeztess arra, hogy a Szentlélek által egybegyűjtve egy család tagjai vagyunk a teremtett világban.

Gy **Ámen.**

Ének

Epistolai olvasmány Ef 2,13–22

Válasz-zsoltár Zsolt 42

F Ahogyan a szarvas kívánczik a folyóvízhez, úgy kívánczik a lelkem hozzád, Istenem! Isten után szomjazik lelkem, az élő Isten után: Mikor mehetek el, hogy megjelenjek Isten előtt?

Gy Bízzál Istenben, mert még hálát adok neki.

F Könnyem lett a kenyerem éjjel és nappal, mert egész nap ezt mondogatják nekem: Hol van a te Istened? Kiöntöm lelkemet, és arra emlékezem, hogy milyen tömeggel vonultam, és hogyan vezettem Isten házához hangos ujjongással és hálaénekkal az ünneplő sokaságot.

Gy Bízzál Istenben, mert még hálát adok neki.

F Miért csüggedsz el, lelkem, miért háborogsz bennem? Bízzál Istenben, mert még hálát adok neki az ő szabadításáért! Istenem, elcsügged a lelkem;

Gy Bízzál Istenben, mert még hálát adok neki.

F Nappal szeretetét rendeli mellém, éjjel éneket ad számba az ÚR, imádságot életem Istenéhez. Ezt mondom Istenemnek, köszálamnak: Miért feledkeztél el rólam? Miért kell gyászban járnom, miért gyötör az ellenség?

Gy Bízzál Istenben, mert még hálát adok neki.

F Mintha csontjaimat tördelnék, amikor gyaláznak ellenfeleim, mert egész nap ezt mondogatják nekem: Hol van a te Istened? Miért csüggedsz el, lelkem, miért háborogsz bennem?

Gy Bízzál Istenben, mert még hálát adok neki.

Evangéliumi olvasmány Mt 25,31–40

Ének

Igehirdetés

(Egyperces csend vagy ének)

Kövek és történetek

A két vagy három történetmondót előre hívják.

L Hallgassunk meg néhány történetet. Mint élő kövek, tanúi vagyunk azoknak a történeteknek, amelyek tovább hagyományozódnak. Mindegyik történettel a Krisztus teste épül. Történeteink egybefűződnek

Krisztus történetével, aki keresztény egységünk sarokköve. Isten arra teremtett bennünket, hogy közösségben legyünk, és így történeteink is kapcsolódnak egymáshoz. A követ kézben tartva gondolkodjunk el a következő történeteken.

A történetmondók bizonyásgtétele következik. A gyülekezet válasza egy-egy történet után:

Gy Ézsaiás/Izajás felhívására elkötelezem magamat a jó cselekvésére és az igazság keresésére.

Ének

Közbenjáró imádság

L Hittel és bizalommal járulunk az Atya, Fiú, Szentlélek Istenhez. Teremtő Istenünk! Ma együtt élünk azon cselekedetek következményeivel, amelyek elviselhetetlen életet okoztak egyesek, és túlzott bőséget mások számára. Taníts minket arra, hogy a teremtést tisztelve, okosan használjuk a tőled kapott erőforrásokat mindannyiunk javára. A teremtett világ sóhajtozva kiált hozzád.

Gy Taníts minket, mutasd az utat.

L Könyörülő Istenünk! Segíts, hogy jóvátegyük a kárt, amelyet másoknak okoztunk, a megosztottságot, amelyet néped között keltettünk. Jézus tanítványaira lehelve adta a Szentlelket, hogy megszülessen az új teremtés közössége. Így add kegyelmedet, hogy gyógyuljon megosztottságunk, és ajándékozz meg azzal az egységgel, amelyért Jézus imádkozott.

Gy Taníts minket, mutasd az utat.

L Úr Jézus Krisztus! Te vagy az út, igazság és élet. Földi szolgálatodban az igazság öltött testet a jóban, amit cselekedtél. Lerontottad a megosztottság falait és az előítéletek béklyóit. Nyisd meg szívünket és elménket, hogy felismerjük: bár sokan vagyunk, benned mégis egyek.

Gy Taníts minket, mutasd az utat.

L Szentlélek Isten! Te újjá teremtetted a föld színét. Hegycsúcsok, mennydörgés, tavak zenéje szól hozzánk –

Gy Mert kapcsolatban vagyunk.

L A halvány csillagfény, a friss reggel, a harmatos virág szól hozzánk –

Gy **Mert kapcsolatban vagyunk.**

L A szegények, elnyomottak, kirekesztettek hangja szól hozzánk –

Gy **Mert kapcsolatban vagyunk.**

L De legfőképpen szívünk hozzád szárnyal, amikor együtt így szólítunk: Abbá, Atyánk...

Gy **Mi Atyánk...**

Záró imádság

L Örök Isten! Tekints mindazokra, akik most szent közösségben összegyűltek. Küldd el őket arra a szolgálatra, amelyet nekik szánsz. Szentlelkeddel biztasd őket, hogy továbbra is elmondják történetüket, hogy jót tegyenek, és teremtett világod javáért törekedjenek az igazságra. Támogasd őket, hogy eggyé legyenek, hogy a világ elhiggye, egyszülött Fiadat, Jézust azért küldted, hogy a világnak élete legyen.

Elbocsátás és áldás

L Áldjon meg téged az ÚR, és őrizzen meg téged! Ragyogtassa rád orcáját az ÚR, és könnyödjön rajtad! Fordítsa feléd orcáját az ÚR, és adjon neked békességet!

Gy **Ámen.**

Ének

BIBLIAI GONDOLATOK ÉS IMÁDSÁGOK A HÉT NAPJAI RA

1. nap

Tanuljunk meg jót cselekedni

Olvasmányok

Ézs/Iz 1,12–18 „Tanuljatok meg jót tenni: segítsétek az elnyomottat, szolgáltatassatok igazságot az árvának, s védelmezzétek az özvegyet.”

Lk 10,25–36 „Meggérdezte Jézustól: De ki a felebarátom?”

Ének: *Isten szívéen megpihenve (ÖÉ 20.)*

Meditáció

Ézsaiás/Izajás szerint Isten nemcsak azt akarja Júdától, hogy a gyakorlatban igazságos legyen, hanem elvi szinten tegye magáévá, hogy mindig jót cselekszik. Isten nemcsak azt akarja tőlünk, hogy törődjünk az árvákkal és az özvegyekkel, hanem azt tegyük, ami helyes és jó nekik és bárkinek, aki a társadalom peremére szorult. A „jó, jótett” héber megfelelője a *játab* [igéből származik]: örülni, örvendezni, elégedettnek lenni, jól érezni magát, valamit széppé tenni.

Kereszténynek lenni azt jelenti: tanítványnak lenni. Minden keresztény Isten ígéje alá tartozik, és közösen tanulja, hogy mit jelent a jó cselekvése, és ki az, akinek szolidaritásra van szüksége. Amikor a társadalom egyre közömbösebb lesz mások szükségletei iránt, nekünk Isten gyermekeiként meg kell tanulnunk, hogy felkaroljuk elnyomott testvéreink ügyét, szükség esetén az igazság képviselésével a hatalom felé, síkraszállva ügyükért, hogy békében és igazságban élhessenek. Ha így cselekszünk, akkor mindig helyesen cselekszünk.

A rasszizmus bűnének kiirtása és a belőle való kigyógyulás iránti elkötelezettségünk azt követeli tőlünk, hogy legyünk készek kapcsolatot teremteni keresztény testvéreinkkel.

Keresztény egység

Egy törvénytudó ezt kérdezte Jézustól: „De ki a felebarátom?” Jézus válasza azt kívánja tőlünk, hogy a vallási, törzsi, nemzeti megosztottságon túllépve felismerjük szükségét szenvedő embertársunkat. Nekünk, keresztényeknek ugyanígy túl kell lépnünk a válaszfalakon és a megosztottságon a kereszténység családján belül, hogy felismerjük és szeressük testvéreinket a Krisztusban.

Kihívás

Kik a peremre szorultak és elnyomottak a ti társadalmatokban? Hogyan kísérhetik az egyházak ezeket a testvéreket, szükségégeikre válaszolva, és hogyan szólalhatnak fel a nevükben?

Imádság

Urunk, te a rabszolgaságból szabadságra hívtad népedet.
Adj erőt és bátorságot, hogy megkeressük azokat, akik igazságtalanságot szenvednek. Láttasd meg velünk, hol van szükség, hogy segíthessünk. Szentlelkeddel gyűjts össze pásztorunk, Jézus Krisztus egy nyájába. Ámen.

2. nap

Ha az igazság érvényesül

Olvasmányok

- Péld 21,13–15 Az igaznak öröm, ha a törvény jut érvényre, de a gonosztevőnek rettegés.
- Mt 23,23–25 Igazság, irgalmasság és hűség. Ezeket kellene cselekednetek.

Ének: *Az Úr csodásan működik (ÖÉ 4.)*

Meditáció

A Példabeszédek könyve kezdettől fogva hangsúlyozza a bölcsességet és a tanítást, az okos intés, az igazság, a törvényesség és a becsületesség által (1,2–3). A bölcs mondások refrénje az igazságos cselekvés és az igazságra törekvés, amelyet szüntelenül úgy mutat be és emel ki, mint ami Istennek sokkal elfogadhatóbb az áldozatnál. Az egyik mélyenszántó bölcsességben az elbeszélő tanúsítja, hogy az igaznak öröm, ha igazságot cselekednek. A gonosztevőket azonban dühíti az igazság. A keresztények, minden elválasztó tényezőtől örömben egyesüljenek, ha valahol igazságot cselekszenek, és legyenek készek összefogni, amikor az igazság ellenállásba ütközik. Ha azt tesszük, amit az Úr kíván, és merünk igazságra törekedni, akkor bármely kísérletre, amely igazságra törekszik a közöttünk lévő legsebezhetőbbekkel, a szembenállás és ellenkezés forogszelében találhatjuk magunkat.

Azok, akik hasznot húznak a fehér felsőbbrendűségekre és más elnyomó ideológiákra támaszkodó rendszerekből, mint a kasztrendszer és a patriarchalizmus, gyakran erőszakkal is megpróbálják késleltetni és tagadni az igazságot. Az igazság keresése azonban a hatalmak szívére mért csapás, amely helyet készít Isten igazságos rendelkezésének és marandó bölcsességének egy olyan világban, amely túlon túl gyakran résztvevő a szenvedés iránt. Mégis öröm van az igazság cselekvésében.

Öröm azt állítani, hogy „a fekete életek számítanak”, amikor az igazságra törekszünk az elnyomottak, alávetettek és kizsákmányoltak számára, akiket Isten szeret.

Öröm van abban, hogy keressük a megbékélést más keresztényekkel, hogy jobban szolgálhassuk az Ország hirdetését. Hadd nyilvánuljon meg ez az öröm abban, hogy közösségben megosztjuk tapasztalatainkat azokon az ismert és ismeretlen helyeken, ahol Isten velünk tart a gyógyulás, a megbékélés és a Krisztusban való egység felé.

Keresztény egység

Azok a vallási vezetők, akikhez Jézus az evangéliumnak ebben a fejezetében szól, úgy nőttek fel, hogy hozzászoktak a világ igazságtalanságaihoz, és belekényelmesedtek. Megelégednek azzal, hogy eleget tesznek vallási kötelezettségeiknek, például tizedet adnak a mentából, kaporból és köményből, de elhanyagolják az igazság, irgalmasság és hűség sokkal súlyosabb és megrázóbb követelményeit. Hasonlóképpen keresztények is úgy nőttek fel, hogy hozzászoktak a közöttünk lévő megosztottsághoz, és belekényelmesedtek. Vallásunk gyakorlásakor sok dologban hűségesek vagyunk, de gyakran elhanyagoljuk az Úrnak azt a kihívást jelentő kívánságát, hogy minden tanítványa egy legyen.

Kihívás

Hogyan támogathatják egymást a helyi gyülekezetek, hogy megküzdjenek az igazság cselekvése által kiváltott ellenállással?

Imádság

Istenünk, te vagy minden bölcsesség forrása. Imádkozunk bölcsességért és bátorságért, hogy igazságot cselekedjünk, hogy a világban lévő rosszra a jóra mutató cselekvéssel válaszoljunk. Ámen.

3. nap

Cselekedj igazságosan, törekedj szeretetre, légy alázatos

Olvasmányok

Mik 6,6–8 Mit kíván tőled az Úr? „*Csak azt, hogy igazságot cselekedjél, szeressed az irgalmasságot, és hogy alázatosan járd a te Isteneddel.*” (KG)

Mk 10,17–31 „Jó Mester, mit tegyek, hogy elnyerjem az örök életet?”

Ének: *Ébredj, bizonyágtévő lélek (ÖÉ 14.)*

Meditáció

Mi – nem én. A próféta arra figyelmezteti a népet, hogy mit jelent Isten szövetsége: Mit kíván tőled az Úr? Csak azt, hogy cselekedj igazságosan, törekedj szeretetre, és légy alázatos Isteneddel szemben. A bibliai héberben az igazság és a jóság (irgalmasság) nem tér el egymástól vagy nincs ellentétben egymással. Egyetlen szó fejezi ki: *mispát*. Isten megmutatta nekünk, hogy mi a jó, és azt kéri tőlünk, hogy törekedjünk a jóságra/szeretetre, és legyünk alázatosak iránta. Az Isten iránti alázat azt jelenti, hogy másokkal együtt megyünk az úton, ezért nem csupán az egyes emberről szól így, hogy az én utam, az én szeretetem.

Az a szeretet, amelyre Isten hív, mindig olyan szeretet, amely közösségbe gyűjt minket: mi – nem én. Ennek belátása mutatja a különbséget arra vonatkozóan, hogyan cselekszünk igazságosan. Keresztényekként azért cselekszünk igazságosan, hogy megmutassunk valamit Isten országából a világban, és ezért hívunk másokat Isten szerető jóságának erre a helyére. Isten országában az ő gyermekeiként mindannyian egyforma szeretetben részesülünk, és Isten egyházaként arra kapunk elhívást, hogy testvérként szeressük egymást, és másokat is buzdítsunk erre a szeretetre.

Az igazság cselekvése, a szeretetre törekvés és az Istenünk előtti alázat arra hívja a keresztényeket, hogy együtt cselekedjenek, közösen

téve bizonyosságot Isten országáról közösségeinkben. Mi – nem én.

Keresztény egység

Az alázat kihívást jelentett a gazdag ifjúnak, aki azt kérdezte Jézustól, hogy mit kell cselekednie az örök élet elnyeréséhez. Minden parancsot megtartott ifjúságától fogva, de nem tudott még egy lépést megtenni, hogy csatlakozzon Jézus tanítványaihoz; gazdagsága, vagyona fogva tartotta. Milyen nehéz a keresztényeknek, hogy elengedjék azt, amit gazdagságnak érzünk, amely azonban visszatart a nagyobb gazdagságtól, hogy csatlakozzunk Jézus tanítványaihoz a keresztény egységben.

Kihívás

Hogyan válaszolhatnának jobban egyházaink legsebezhetőbb felebarátaink szükségére? Hogyan lehetünk tisztelettel minden vélemény iránt közösségeinkben?

Imádság

Kegyelmes és szerető Istenünk!

Nyisd meg szemünket, hogy megláthassuk azt a küldetést, amelyben minden keresztény testvérünkkel osztozunk, hogy országod igazságát és szerető jóságát tanúsítsuk a világban.

Segíts, hogy szeretettel fogadjunk felebarátainkat, ahogyan Fiad is szeretettel fogadott minket.

Tégy késszé áldozathozatalra, amikor ingyen kegyelmedről teszünk bizonyosságot.

Az Úr Jézusért, Urunkért kérünk. Ámen.

4. nap

Láttam az elnyomottak könnyeit

Olvasmányok

Préd 4,1–5 „Láttam azt is, hogy milyen sok elnyomás történik a nap alatt. Láttam az elnyomottak könnyeit, akiknek nincs vigasztalójuk. Elnyomóik erőszakosan bánnak velük, és nincs vigasztalójuk.”

Mt 5,1–8 „Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak.”

Ének: *Követe egykor Krisztus csodáját (ÖÉ 29.)*

Meditáció

„Láttam az elnyomottak könnyeit.” Gondolhatjuk, hogy a bibliai szerző időnként égbekiáltó gonoszságok tanúja volt. De talán ez volt az első alkalom, amikor valóban látta az elnyomottak könnyeit, teljesen magáévá tette fájdalmukat és leigázottságukat. Miközben sok ok van panaszra, másképp nézve és látva mindig ott van a remény magva is: talán a mostani tanúbizonyosság vezet a változáshoz, és másképp lesz ezután.

Egy fiatal nő nézte és látta az elnyomottak könnyeit. A felvételt, amelyet 2020 májusában mobiltelefonjával készített George Floyd meggyilkolásáról, az egész világon látták, és szent haragot váltott ki, amikor az emberek látták és felismerték, amit az afrikai amerikaiak évszázadokon keresztül megtapasztaltak: indokolatlan alávetettség elnyomó rendszerektől, amelyet a kiváltságosok vak közönye övez. E fájdalmas valóság felismerése világszerte nagyon is esedékes együttérzést váltott ki mind imádság, mind az igazságért való tiltakozás formájában.

Az egyszerű nézéstől a látás és megértés felé haladva egyre bátrabban cselekszünk ebben a földi valóságban: Isten eltávolíthatja szemünkről a pikkelyeket, hogy új távlatokban, szabadon lássunk. Amikor a pikkelyek lehullanak, a Szentlélek belátást és indítást ad, hogy új módon, megkötözöttségektől mentesen cselekedjünk. Egyházaink és kö-

zösségeink válaszul imasátrat állítottak a George Floyd téren, meggyilkolásának helyszínén. Egyházak és közösségek úgy egyesültek, hogy vigasztalással szolgáltak a síróknak és elnyomottaknak.

Keresztény egység

Máténál a boldogmondások azzal kezdődnek, hogy Jézus látja a sokaságot. Ebben a sokaságban bizonyára látta a békességet teremtőket, a lelki szegényeket, a síró férfiakat és nőket, az igazságra éhezőket és szomjazókat. A boldogmondásokban Jézus nemcsak az emberek küzdelmeit nevezi meg, hanem azt is, hogy mivé lesznek: Isten gyermekeivé és a mennyek országának örököseivé. Keresztényekként arra hívtunk, hogy megálljunk testvéreink szent küzdelmét Krisztusban.

Kihívás

Hogyan vettetek részt olyan keresztény csoportosulásokban, amelyek szóvá teszik a környezetetekben tapasztalható elnyomást? Hogyan foghatnak össze a helyi egyházak azért, hogy nagyobb szolidaritást mutassanak az elnyomástól szenvedőkkel?

Imádság

Igazságos és kegyelmes Istenünk! Vedd le szemünkről a pikkelyeket, hogy valóban megláthassuk a körülöttünk pusztító elnyomást. Jézus nevében imádkozunk, aki látta és megszánta a sokaságot. Ámen.

5. nap

Ének az Úrról idegen földön

Olvasmányok

Zsolt 137(136),1-4. „Mert akik elhurcoltak minket, énekszót követeltek tőlünk, és akik sanyargattak, örömeinket: Énekeljetez nekünk a Sion-énekekből!”

Lk 23,27–31 „Jeruzsálem leányai, ne engem sirassatok, hanem magatokat és gyermekeiteket sirassátok...”

Ének: *Ki dolgát mind az Úrra (ÖÉ 27.)*

Meditáció

A zsoltáros siralma Júda babiloni fogságának idejéből származik, a fogság fájdalma azonban időn és kultúrán túl is visszaköszön. A zsoltáros talán ezt a refrént kiáltotta az ég felé. Talán minden verse két zokogás között hangzott el. Talán egy közömbös vállrándítás kísérte keletkezését, amely csak az igazságtalansággal való együttélésből és a bármiféle változás iránti tehetetlenségből származhat. A szavak azonban feltörtek, e szakasz szívfájdalma visszhangra talál azok szívében, akiket más országban vagy a sajátjukban idegenként kezelnek.

A zsoltár leírja az elnyomók követelését, azt, hogy mosolyogjanak, legyenek vidámak, énekeljék a „boldog” múlt énekeit. Ez a követelés mindig utolérte a peremre szorítottakat a történelem folyamán. Akár minstrel show-kban⁷, vagy gésa-táncokban⁸, vagy vadnyugati cowboy és

⁷ Feltételezések szerint a *minstrel show* a népszerű amerikai szórakoztatóipar első eredeti formájaként az 1830-as évekből származik: fehér emberek feketére sminkelve, megalázó módon játszottak afrikai amerikai szereplőket és jeleneteket [zenés, táncos kabaré]. Mégis, az 1890-es években afrikai amerikai művészek is „elfeketedtek”, énekeltek, táncoltak és provokatív témákkal foglalkoztak, mint például a szex a „színes minstrel show-kban”, de felelősségét érezték annak, hogy szembeszálljanak a fekete identitás olyan sztereotípiáival, mint kinevetnivaló, primitív és túlzottan érzéki. Ezzel olyan képet alakítottak ki magukról a színpadon, amellyel [valamennyire] egyensú-

indián előadásokban⁹, az elnyomók gyakran követelték, hogy az elnyomottak boldognak mutakozzanak a saját túlélésük érdekében. Üzenetük annyira egyszerű, amennyire kegyetlen: énekeitek, szertartásaitok, kulturális identitásotok, mindaz, ami szentül egyedivé tesz, csak addig megengedhető, ameddig minket szolgál.

Ebben a zsoltárban az elnyomottak nemzedékeinek hangja szólal meg. Hogyan énekelhetnénk énekeket az Úrról, amikor idegenek vagyunk a saját hazánkban? Nem fogvatartóinknak éneklünk, hanem azért, hogy az Urat dicsérjük. Azért éneklünk, mert nem vagyunk egyedül, mert Isten sohasem hagyott el minket. Az ősök és a szentek ihletnek. Arra bátorítanak, hogy a reménység énekeit, a szabadulás énekeit, a haza énekeit énekeljük, ahol megtörténik a nép helyreállítása.

Keresztény egység

Lukács evangéliuma feljegyezi, hogy sokan, közöttük asszonyok követik Jézust, akkor is, amikor a Golgota felé viszi a keresztet. Ez a követés a hívő tanítványság. Sőt Jézus elismeri küzdelmeiket és azt a szenvedést, amelyet ki kell állniuk a saját keresztjük húséges hordozásakor.

Hála az ökumenikus mozgalomnak, ma a keresztényeknek hagyományaikon átívelően sok közös énekük, imádságuk, meditációjuk és meglátásuk van. Ezek hitből és szerető tanítványságból, gyakran hosszas küzdelmekből származó ajándékok, így is fogadjuk őket egymástól, különböző keresztény közösségektől. Ezeket az egymással megosztott ajándékokat kincsként kell őriznünk, mivel közös hitünkről tesznek bizonyosságot.

lyozták a rasszista szereotípiákat és a politikai kommentárokat.

⁸ A 17. században alakult ki a gésa szerepe Japánban mint „művész”, aki tánccal, zenével, beszélgetéssel szórakoztatta a különféle teaszertartások résztvevőit.

⁹ Az 1876. [június 25–26-ai] Little Bighorn [Montana] csata [az őslakók legyőzték az amerikaiakat] után „Buffalo Bill” [William Frederick] Cody megalapította a vadnyugati show-t, mindenféle western turistalátványossággal, [az elesett vezér, George Armstrong] Custer tábormok Utolsó Hadállásának felelevenítésével. A legnagyobb „húzás” az igazi őslakos amerikaiak szerepeltetése volt, akik vadak helyett megszelídítetteként jelentek meg, miközben az amerikai kormány még csatázott az indiánok területein.

Kihívás

Hogyan elevenítjük fel azoknak az ősöknek és szenteknek történeteit, akik közöttünk éltek, és énekelték a hit, a reménység és a fogságból szabadulás énekeit?

Imádság

Istenünk, elnyomottak védelmezője!

Nyisd meg szemünket, hogy felismerjük azt a rosszat, amelyet ma is keresztény testvéreinkre kényszerítenek.

Lelked adjon bátorságot, hogy egy szólamban énekelve felemeljük szavunkat azokért, akiknek szenvedését nem hallják meg.

Jézus nevében kérünk. Ámen.

6. nap

Valahányszor megtettétek akárcsak eggyel is a legkisebbek közül, velem tettétek meg.

Olvasmányok

Ez 34,15–20 „Az elveszettet megkeresem, az eltévedtet visszaterelem, a sérültet bekötözöm, a gyengét erősítem...”

Mt 25,31–40 „Bizony mondom nektek, valahányszor megtettétek ezeket akár csak eggyel is az én legkisebb testvéreim közül, velem tettétek meg.”

Ének: *Tisztítsd meg szíved (ÖÉ 44.)*

Meditáció

Máté evangéliuma arra figyelmeztet, hogy Isten iránti szeretetünk nem választható el mások szeretetétől. Akkor szeretjük Istent, ha enni adunk az éhezőknek, inni a szomjazónak, befogadjuk a jövevényt, felöltöztetjük a ruhátlant, törődünk a beteggel, és meglátogatjuk a foglyot. Ha akárcsak eggyel is törődünk a legkisebbek közül, szolgálunk neki, akkor magával Krisztussal törődünk, és neki szolgálunk.

A 2020-as és a 2021-es év láthatóvá tette Isten családja tagjainak óriási szenvedését. A világméretű covid-19 járvány gazdasági, oktatási és környezeti következményeivel együtt úgy hatott ránk, hogy évtizedek kellenek a helyreállításhoz. Szerinte a világon láthatóvá tette az egyéni és kollektív szenvedést, és szeretetben, együttérzésben, szolidaritásban egyesítette a keresztényeket. Eközben Minnesotában George Floyd meggyilkolása Derek Chauvin rendőrtiszt által nyilvánvalóvá tette a folytatózó faji igazságtalanságot. Floyd „nem kapok levegőt” kiáltása sokak kiáltása volt, akik mind a járványtól, mind az elnyomástól szenvedtek.

Isten arra hív minket, hogy tiszteljük családja minden tagjának szentségét és méltóságát. A másokkal való törődés, egymás szolgálata és szeretete nemcsak azt mutatja meg, hogy ők kik, hanem azt is, hogy mi

kik vagyunk. Keresztényekként egyesülnünk kell a mások iránti szeretet és törődés felelősségében, ahogyan Isten is szeret és törődik velünk. Ha így cselekszünk, közös hitünket éljük meg cselekvésünk által a világ szolgálatában.

Keresztény egység

Ezékiel próféta pásztorként írja le az Urat, aki úgy teszi teljessé a nyáját, hogy összegyűjti az eltévedteket, és bekötözi a sebesülteket. Az egység az Atya akarata népének, és ő állandóan munkálja ezt az egységet, hogy teljessé tegye a nyáját a Szentlélek működése által. Imádságunkkal megnyílunk a Szentlélek befogadására, aki minden megkeresztelt egységét helyreállítja.

Kihívás

Hogyan láthatatlanok a „legkisebb testvérek” számodra vagy egyházad számára? Hogyan tudnak egyházaink együttműködni, hogy szolgálják a „legkisebb testvéreket”, és gondviselőik legyenek?

Imádság

Szerető Istenünk!

Hálát adunk irántunk való végtelen szeretetedért és gondviselésedért. Segíts, hogy a megváltás énekeit énekelhessük.

Tárd szélesre szívünket szereteted befogadására, irgalmasságod továbbadására az egész emberiség nagy családjának.

Jézus nevében kérünk. Ámen.

7. nap

Nem így kellene lennie

Olvasmányok

Jób 5,11–16 „Így lesz reménysége a nincstelennek, a családság pedig elnémul.”

Lk 1,46–55 „Hatalmasokat döntött le trónjukról, és megalázottakat emelt fel.”

Ének: *Az egyháznak a Jézus a fundamentuma (ÖÉ 2.)*

Meditáció

Jób kényelmes életet élt, majd váratlanul elszenvedte jószágai és szolgálai elvesztését, és el kellett viselnie gyermekei halálát. Elméjében, testében és lelkében is szenvedett. Mindannyiunk elméjében, testében és lelkében megnyilvánul a szenvedés. Eltávolodhatunk Istentől és másoktól, elveszíthetjük a reményt. Mégis, keresztényként abbéli hitünkben egyesülünk, hogy Isten a mi szenvedéseink közepette is velünk van.

2021. április 11-én Minnesotában Baunte Wrightot, egy húszéves, fegyvertelen afrikai amerikai férfit egy fehér rendőr közüti rutinellenőrzés közben agyonlőtt. Ez az eset a George Floyd megölésével vádolt Derek Chauvin tárgyalásának idején történt.

Könnyen reménytelenségbe süllyedünk, amikor újabb figyelmeztetést kapunk arról, hogy széttöredezett társadalomban élünk, amely nem ismeri el teljesen, nem tiszteli és védi minden ember méltóságát és szabadságát. Fr. Bryan Massingale, vezető katolikus szociáletikus és a faji igazságosság tudósa szerint: „A társadalmi életet az emberek csinálják. A társadalom, amelyben élünk, emberi választások és döntések eredménye. Ez azt jelenti, hogy az emberek meg is változtathatják a dolgokat. Amit emberek elszakítanak, felosztanak, és szétválasztanak, azt Isten segítségével meg is gyógyíthatjuk, egyesíthetjük és helyreállíthatjuk. Annak, ami most van, nem [így] kell lennie, ebben van a remény és a kihívás.”

A keresztények imádságban Isten szívéhez hangolják szívüket, hogy azt szeressék, amit ő szeret, és úgy szeressenek, ahogyan ő szeret. Az igazi, teljes imádság a megosztottságokon túllépve minden keresztény szívét összehangolja, azért, hogy azt és úgy szeressük, akit, amit és ahogyan Isten szeret, és hogy cselekvésünkkel kifejezzük ezt a szeretetet.

Keresztény egység

A Magnificat Mária örömeke mindazért, amit Isten cselekvésének lát: az egyensúly helyreállítása a megalázottak felemelésével, az igazságtalanság jóvátétele az éhezők ellátásával, és szolgájának, Izraelnek felkarolása. Az Úr sohasem feledkezik meg ígéreteiről, és nem hagyja el népét. Könnyű figyelmen kívül hagyni vagy leértékelni azok hitét, akik más keresztény közösségekhez tartoznak, különösen akkor, ha kicsik. Az Úr azonban teljessé teszi népét a megalázottak felemelésével, azért, hogy mindegyikük értékét elismerjék. Arra hívtunk, hogy úgy lássunk, ahogyan ő lát, és úgy értékeljük keresztény testvéreinket, ahogyan ő értékeli.

Kihívás

Hogyan találkozhatunk Krisztusban azzal a hittel és reménységgel, hogy Isten „bezárja az igazságtalanság száját”?

Imádság

Reménység Istene!

Segíts arra gondolnunk, hogy velünk vagy szenvedésünkben!

Segíts, hogy a reménység megtestesítői legyünk egymásnak, amikor a reménytelenség gyakori, nem kívánt vendég szívünkben.

Ajándékozz meg szerető Lelked erejével, amikor együtt munkálkodunk az elnyomás és igazságtalanság mindenféle formájának megszüntetésén.

Adj bátorságot, hogy azt és úgy szeressük, amit, akit és ahogyan te szeretsz, és hogy cselekedeteinkkel is kifejezzük ezt a szeretetet.

Jézus Krisztus, a mi Urunk által. Ámen.

8. nap

Az igazság helyreállítja a közösséget

Olvasmányok

Zsolt 82,1–4 „Védellemezték a nincstelennek és az árvának a jogát, szolgáltassatok igazságot az elesettnek és a szűkölködőknek!”

Lk 18,1–8 „Vajon Isten nem szolgáltat igazságot választottainak, akik éjjel-nappal kiáltanak hozzá?”

Ének: *A fényes nap immár (ÖÉ 1.)*

Meditáció

A Zsoltárok könyve imádság, dicséret, panasz és isteni útmutatás gyűjteménye. A 82. zsoltárban Isten olyan igazságra hív, amely fenntartja az alapvető emberi jogokat, amelyek minden embert megilletnek: szabadság, biztonság, méltóság, egészség, egyenlőség és szeretet. A zsoltár az egyenlőtlenség és elnyomás rendszereinek megdöntésére is hív, és mindannak jóvátételére, ami becstelen, korrupt és kizsákmányoló. Ez az az igazság, amelynek támogatására mi keresztények is hívattunk. Keresztény közösségeinkben szándékainkkal és cselekedeteinkkel Istenét követjük, aki teremtett világának üdvösségét munkálja. A megosztottság gyökerénél a keresztények között is mindig ott van a bűn, a megváltás pedig mindig helyreállítja a közösséget.

Isten arra hív minket, hogy megtestesítői legyünk a keresztény hitnek, annak igazságát gyakorolva, hogy minden személy drága, hogy az emberek fontosabbak, mint a dolgok, és hogy a társadalom teljes intézményrendszerének mércéje az, hogy fenyegeti-e vagy támogatja-e mindenki életét és méltóságát. Minden személynek megvan a joga és felelőssége, hogy részt vegyen a társadalomban, együtt keresve a közjót és mindenki jólétét, különösen is a megaláztatottakat és szűkölködőket.

Howard Thurman lelkész, ifj. Martin Luther King lelki tanácsadója *Jesus and the Disinherited* (Jézus és a kitagadottak) című könyvében

ezt írja: „*Hirdetnünk kell az igazságot, hogy az egész élet egy, és hogy mindnyájan összeköttetésben vagyunk. Ezért kötelező, hogy olyan társadalomért dolgozzunk, amelyben a legkisebb is menedéket és felüdülést találhat. A társadalmi változás oltárára kell helyezni életünket, azért, hogy akárhol is vagyunk, közel legyen az Isten országa.*”

Keresztény egység

Jézus azért mondja el a hamis bíróról és az özvegyasszonyról szóló példázatot, mert meg akarja tanítani az embereknek, „*hogy mindenkor imádkozniuk kell, és nem szabad belefáradniuk*” (Lk 18,1). Jézus döntő győzelmet aratott az igazságtalanság, a bűn és a megosztottság felett, ezért keresztényként az a feladatunk, hogy először imádsággal szívünkbe, másodsor pedig cselekvésünkkel életünkbe fogadjuk ezt a győzelmet. Soha ne fáradjunk bele, hanem állandó imádságban kérjük Istentől az egység ajándékát, és életünkkel tanúsítsuk ezt az egységet.

Kihívás

Isten népeként milyen elhívást kaptak egyházaink annak az igazságnak gyakorlására, amely Isten egész családjáért cselekvő szeretetre és szolgálatra egyesít?

Imádság

Istenünk, mindenek teremtője és Megváltója!

Taníts minket befelé tekinteni, hogy szerető Lelkedben erősödjünk, azért, hogy bölcsességgel és bátorsággal tekintsünk kifelé, hogy mindig a szeretet és igazság ösvényét válasszuk.

Ezt kérjük Szent Fiad, Jézus Krisztus nevében, a Szentlélekkel egységben. Ámen.

A MINNESOTAI EGYHÁZAK TANÁCSA

A Minnesotai Egyházak Tanácsa (MCC) felekezetközi szervezet. A huszonhét közösség, amelynek Minnesotában gyülekezetei vannak: a történelmi fekete, a fővonalbeli protestáns, a pünkösdi, a béke- (pacifista) egyházak, a görög ortodoxok, továbbá a dakotai (öslakos) presbiteriánus egyháztanács. A jelenlegi legfontosabb program a menekültek letelepítése és szolgálata, továbbá a felekezetközi viszony ápolása, a társadalmi és faji igazságosság.

Az 1947-ben alakult Minnesotai Egyházak Tanácsa az államban működő több ökumenikus szervezet egyesüléséből született. Bár főleg a protestantizmust képviselte, még évekig tartott, amíg az evangélikusok is csatlakoztak. Az ökumené tovább növekedett, amikor a Görög Ortodox Egyház is csatlakozott a Tanácshoz. A római katolikus egyház sohasem volt tag, de az MCC szoros kapcsolatokat ápol a St. Paul és Minneapolisi Érsekséggel és más egyházmegyékkel Minnesota államban. Az MCC tudatosan teremtett kapcsolatokat a progresszív evangélikákkal. Története folyamán a Tanács szoros kapcsolatokat épített ki más vallásokkal, így például a muszlimokkal, zsidókkal, unitáriusokkal [sic], buddhistákkal és hinduokkal.

Az MCC kezdetben a fehér protestáns egyházak képviselője volt, minden tagegyházát fehérek vezették, és gyülekezeti tagságuk is túlnyomórészt fehérekből állt. Az első ötven évben is helye volt a rasszizmus problémáinak, a fekete, öslakos és színes közösségekkel (BIPOC) való foglalkozásnak az MCC szolgálatában és kapcsolataiban. Napirenden tartották a „fehér rasszizmus”, a polgárjogok, a faji kapcsolatok kérdését. Aktívan foglalkoztak az öslakos amerikai keresztény közösségekkel. 1957-ben ifj. Martin Luther Kinget is fogadták, és az MCC végrehajtó titkára 1968-ban Atlantában részt vett King temetésén.

A kilencvenes évek közepén a St. Paul-i Terület Egyházainak Tanácsával és a Nagy-Minneapolisi Egyházak Tanácsával antirasszista stratégiát indítottak, Minnesotai Egyházak Antirasszizmus Kezdeményezése (MCARI) címen. Több mint 15 évig szolgálta ez az antirasszista nevelésre és értékrendre törekvés az egyházakat, később az oktatási intézményeket és a non-profit szervezeteket is.

Története folyamán az MCC együttműködött a történelmi fekete közösségekkel és a különböző afrikai amerikai gyülekezetekkel. A 21.

századig azonban a négy történelmi fekete egyház, amelynek gyülekezetei vannak Minnesotában, nem volt rendes tag. 2015-re az Afrikai Metodista Episzkopális Egyház, az Isten Egyháza Krisztusban [szentségi, a megszentelődést hangsúlyozó pünkösdi], az USA Nemzeti Baptista Konvenciója (National Baptist Convention USA) és a Világ Pünkösdi Gyülekezetei (Pentecostal Assemblies of the World) [a modalizmust vallja, azaz, a Szentháromság személyei valójában ugyanannak az egy Istennek a megjelenési módjai] mind tag lett. 2020-ban a Dakota (öslakos, presbiteriánus) Egyháztanács (Dakota Presbytery) és a feketék által vezetett, sokfajú Szent Keresztény Egyházak Közössége (The Communion of Holy Christian Churches) [későbbi szentségi pünkösdi] csatlakozott, tovább növelve a most már 27 tag sokszínűségét.

A Tanács vezetésében és szervezetében még a történelmi fekete tagegyházakkal együtt is túlnyomórészt fehér maradt. Az elnökséget a tagegyházak jog szerinti vezetői, továbbá néhány általános képviselő alkotta. Ez biztosította a fehér túlsúlyt. Ez gondot okozott a Tanács vezetésének, amikor egyre erősebb küzdelmet folytattak a faji igazságosság társadalmi megvalósításáért. Elhatározták, hogy a faji igazságosság iránti küzdelem hitelessége érdekében a vezetés összetételének is tükröznie kell a faji egyenlőség iránti elkötelezettségét.

2018-ban az MCC tudatosan úgy alakította szervezetét, hogy a belátható jövőben a fekete egyházak jog szerinti vezetői szolgáljanak elnökként és alelnökként. Ez a fekete vezetés befolyásának és döntéshozatalának kiterjesztésére irányult az MCC-ben. Biztosították továbbá, hogy a Végrehajtó Bizottság tíz tagja többségében a színes bőrűek (BIPOC) közül kerüljön ki.

2019-ben az MCC húsz vezető részvételével egy tervező és programbizottságot alakított, a Tanács jövőbeli munkájának felvázolására. A csoportban egyenlő képviselőket kaptak az öslakosok, az afrikai amerikaiak, a latinok, az ázsiai amerikaiak és a fehérek. A csoport túlnyomórészt 40 év alattiakból állt, többségük nő. Ennek a jövőt tervező közösségnek lett a feladata, hogy az MCC sokfajú jövőjével foglalkozzon, az amerikai fekete-fehér faji megoszláson túl.

2020-ban az MCC elnöksége alapszabály-módosítást fogadott el, megnövelve az általános képviselők számát annak biztosítására, hogy az elnökség többségében színes bőrű legyen. 2021-ben az MCC elnökségének többsége történetében először színes bőrű és nő volt.

Az MCC működési rendjének változásai azt eredményezték, hogy több figyelmet fordítottak a faji igazságosságra a programalkotásban, az új munkatársak kiválasztásában és a hasonlóan elkötelezett szervezetekkel való hálózati kapcsolatok kiépítésére. George Floyd rendőrség általi megölése Minneapolisban 2020. május 25-én a faji igazságosságért való küzdelem fokozására indította az MCC-t. Hálózati és partneri kapcsolatai révén az MCC részt vett a tiltakozásokban és a nyugtalanság kezelésében. A fekete egyházi vezetők tiltakozó és imádkozó felvonulást vezettek több mint ezer lelkész részvételével.

Néhány héttel Floyd halála után az MCC tagegyházainak vezetői azon kezdtek gondolkodni, hogyan kellene fellépniük a rasszizmust Minnesotában fenntartó állapotokkal szemben. A cél annak a rendszernek átalakítása volt, amely miatt Minnesota a faji egyenlőtlenségek tekintetében az USA leginkább érintett államai közé tartozik. 2020 szeptemberében az elnökség hárompontos akcióttervet fogadott el a faji igazságosságról, amely az igazság kimondására, az oktatásra és a kárpótlásra vonatkozik. A változásnak ez a terve határozta meg az MCC szerepét a George Floyd utáni időszakban, vagyis hogy Minnesota államban a faji egyenlőség felé törekedjen, mégpedig úgy, hogy kezdeményezi az igazság kimondását a rasszizmusról, és beruház a rasszizmus által okozott károk jóvátételébe.

Az igazság kimondásának és a jóvátételnek ez a folyamata a minnesotai őslakos és afrikai amerikai közösségeknek okozott sérelmekre irányul. Amikor bevándorlók és menekültek érkeznek Latin-Amerikából, afrikai, ázsiai, arab és más országokból, akkor rájuk is hat a meglévő intézményrendszer, amely egyenlőtlenséget teremt. A fekete és őslakos közösségekre ártalmas rendszer feltárása más érintetteknek is hasznára van.

Az igazság kimondására és a jóvátételre törekvés az egész államra kiterjed. A Minnesotai Egyházak Tanácsa tagegyházainak az állam majdnem minden településén van gyülekezete. A huszonegy tag vezetői által az MCC programokat indíthat vidéken, kisvárosokban, nagyobb városokban, a külvárosokban, Minneapolisban és St. Paulban.

Az MCC hárompontos akciótterve támogatja

1. az igazság kimondását. Az MCC erőteljes erkölcsi felszólítással támogatja az igazság kimondását, a panaszok meghallgatását, a jóvátételért való kiállást és a rendszerek számonkérhetőségét a változásért. Az igazság kimondásához tartozik, hogy megnevezzék azokat a vallási közös-

ségeket, amelyek bűnrészesek a faji igazságtalanságokban. Az igazságnak és a jóvátételnek ez a kezdeményezése arra használja az igazmondást, hogy kihívást jelentsen az olyan uralkodó narratívákkal szemben, amelyek erősítik a fehér felsőbbrendűséget. Olyan mindennapi történetekkel akar szolgálni, amelyek nyilvánvalóvá teszik az egyenlőtlenséget, azért, hogy sor kerülhessen az átalakulásra. Az igazság kimondására különböző környezetben kerül sor az államban, regionálisan, a kis- és nagyvárosokban. A narratívákat a törzsi közösségekkel és fekete vezetőkkel való egyre szorosabb kapcsolatok formálják. Témájuk többek között a rendőrség, a föld, az egészség, az oktatás, a vagyoni helyzet, a munka, a lakhatás stb.

2. *az oktatást.* Az egyházakat és gyülekezeteket antirasszista képzés, kulturális kompetenciák fejlesztése, a sokszínűség, jogegyenlőség és befogadás (DEI) témában nyújtott vezetői továbbképzés stb. segíti.

3. *a jóvátételt az őslakos és a fekete közösségekben.* A cél a rasszizmus által okozott károk jóvátétele. Az MCC egész Minnesota államban a kárpótlás és a jogegyenlőség jegyében tevékenykedik a kormányzat, az üzleti élet, a tudomány stb. területén. Az MCC olyan növekvő összefogást és erkölcsi erőt kíván elérni, amely jóvátételre hív a történelmi igazságtalanságok miatt, és jogegyenlőséget teremt a jelenlegi rendszerben a fekete és őslakos közösségeknek, amely törvénybe foglalja ezeket, és gondoskodik végrehajtásukról. A jóvátételi tevékenység szoros kapcsolatokat kíván az őslakos és a fekete vezetőkkel a siker érdekében. Sőt a jóvátétel nyújtásának módját is a fekete és őslakos közösségeknek kell meghatározniuk. Ezt az igazság kimondásának folyamatával összhangban végzik.

2021-ben az MCC faji igazságossággal foglalkozó vezetőit a minnesotai fekete és őslakos közösségekből választották, és elindult az igazság kimondásának folyamata. Beszélgetéseket kezdtek és szövetségeket kötöttek azért, hogy sikeres legyen az a közösségek által vezetett jóvátételi folyamat, amely a rasszizmus okozta történelmi sérelmek és a jelenlegi hátrányok kimondására épül. Az igazság kimondásának, az oktatásnak és a jóvátételnek ez a folyamata várhatóan legalább tíz évig fog tartani.

A KRISZTUS-HÍVŐK EGYSÉGÉÉRT MEGTARTOTT IMAHETEK TÉMÁI: 1968–2023

A tanulmányi anyagot 1968 óta készíti közösen az egyházak világtanácsa hit és egyházszervezet bizottsága és a Keresztény egységet előmozdító pápai Tanács.

- 1968** Dicsőségének magasztalása – Ef 1,14
- 1969** Szabadságra vagyunk elhíva – Gal 5,13
- 1970** Isten munkatársai vagyunk – 1Kor 3,9
- 1971** A Szentlélek közössége – 2Kor 13,13
- 1972** Új parancsolatot adok néktek – Jn 13,34
- 1973** Urunk, taníts minket imádkozni – Lk 11,1
- 1974** Minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr – Fil 2,1-13
- 1975** Isten szándéka: Krisztusban egybefoglal mindeneket – Ef 1,3-10
- 1976** Isten gyermekei legyünk, vagy az a hivatásunk, hogy legyünk, amik vagyunk – 1Jn 3,2
- 1977** A reménység nem csal meg többé – Róm 5,1-5
- 1978** Nem vagytok idegenek – Ef 2,13-22
- 1979** Szolgáljatok egymásnak Isten dicsőségére – 1Pt 4,7-11
- 1980** Jöjjön el a Te országod! – Mt 6,10
- 1981** Egy Lélek – sok ajándék – egy test – 1Kor 12,3-13
- 1982** Hogy megtalálják hajlékukat nálad, Urunk – Zsolt 84,5
- 1983** Jézus Krisztus a világ élete – 1Jn 1,1-4
- 1984** Az a hivatásunk: legyünk egyek Urunk keresztje által – 1Kor 2,2; Kol 1,20
- 1985** Halálból az életre Krisztussal – Ef 2,4-7
- 1986** Tanúim lesztek ApCsel 1,6-8
- 1987** Krisztusban egyek – új teremtés – 2Kor 6,17
- 1988** Isten szeretete elűzi a félelmet – 1Jn 4,18
- 1989** Közösséget építünk, egy test vagyunk a Krisztusban Róm 12, 5-6
- 1990** Hogy mindnyájan egyek legyenek... hogy elhiggye a világ – Jn 17,21
- 1991** Dicsérjétek az Urat minden nemzetek – Zsolt 117; Róm 15,5-13
- 1992** Menjétek el, veletek vagyok mindenkor – Mt 28,16-20
- 1993** A krisztusi egységért: teremjétek a Lélek gyümölcsét – Gal 5,22-23
- 1994** Isten népe feladata, hogy egy legyen szívében és gondolataiban – ApCsel 4,23-27

- 1995** Koinónia: közösség Istennel és egymással – Jn 15,1-17
- 1996** Íme, az ajtó előtt állok és zörgetek – Jel 3,14-22
- 1997** Krisztusért kérünk, béküljete meg és engesztelődjete ki Istennel – 2Kor 5,16-21
- 1998** Gyöngeségünkben is segítségül siet a Lélek – Róm 8,26
- 1999** Ő majd velük lakik, ők pedig népévé lesznek – Jel 21,3
- 2000** Áldott legyen az Isten, aki megáldott bennünket Krisztusban Ef 1,3
- 2001** Én vagyok az út, az igazság és az élet – Jn 14,6
- 2002** Nálad van az élet forrása – Zsolt 36,10
- 2003** Ez a kincsünk cserépedényben van – 2Kor 4,7
- 2004** Az én békességemet adom nektek – Jn 14,27
- 2005** Krisztus az egyház egyetlen fundamentuma – 1Kor 3,1-23
- 2006** Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük. – Mt 18,20
- 2007** „... a süketeket is hallóvá teszi, a némákat is beszélővé.” – Mk 7,37
- 2008** „... szüntelenül imádkozzatok!” – 1Thessz 5,17
- 2009** „... legyenek egyé kezében” – Ez 37,17
- 2010** „Ti vagytok erre a tanúk” – Lk 24,48
- 2011** „... kitarottak az apostolok tanításában.” – ApCsel 2,42
- 2012** „... mindnyájan el fogunk változni” – 1Kor 15,51
- 2013** „... mit kíván tőled az Úr!” – Mikeás 6,6-8
- 2014** Hát részekre szakítható-e Krisztus? 1Kor 1,1-17
- 2015** „Adj innom!” Jn 4,7
- 2016** „Arra hívtunk, hogy az Úr nagy tetteit hirdessük!” 1Pt 2,9
- 2017** Megbékélés – „Krisztus szeretete szorongat minket” (2Kor 5,14-20)
- 2018** „Jobbod, Uram, dicső az erőtől...” / „Uram, a jobbod kitűnik erejével...” (2Móz/Kiv 15,6)
- 2019** „Az igazságra és csakis az igazságra törekedj...” (MTörv/5Móz 16,18-20)
- 2020** „...nem mindennapi emberséget tanúsítottak irántunk...” (ApCsel 28,2)
- 2021** Maradjatok meg szeretetemben, és sok gyümölcsöt teremtek (Jn 15,5-9)
- 2022** „Láttuk az ő csillagát napkeleten, és eljöttünk, hogy imádjuk őt.” (Mt 2,2)
- 2023** „Tanuljatok meg jót cselekedni, törekedjete az igazságra” (Ézs/Iz 1,17)

NÉHÁNY JELENTŐS ADAT AZ IMAHETEK TÖRTÉNETÉBŐL

1740 körül Skóciában ismeretes egy olyan pünkösdi mozgalom, amely Észak-Amerikából indult, és célul tűzte ki az imádkozást minden egyházzért, minden egyházzal együtt.

1820 James Haldane Stewart lelkész kiadja javaslatait „A keresztyének általános egysége és a Szentlélek kiáradása” címmel.

1846 Megalakul az Evangéliumi Aliánsz. Ötven felekezetből 921 résztvevő gyűlt össze Londonban. Bevezették a minden év első teljes hetében rendezendő imahetet a Krisztusban hívők egységéért.

1867 Az anglikán püspökök első Lambeth Konferenciáját tartják. A konferencia határozatainak bevezetőjében hangsúlyozzák az egységért való imádság fontosságát.

1886 Magyarországon először hirdetnek meg Imahetet. A Kálvin Téri Református Gyülekezet Baldácsi-termébe hívják a résztvevőket.

1894 XIII. Leó pápa szorgalmazza az „egységért imanyolcad” gyakorlását a pünkösdi ünnepkör keretében.

1908 Megtartják a Paul Wattson katolikus pap által kezdeményezett, egységért hirdetett imanyolcadot.

1926 A Hit és Egyházszervezet Mozgalom elindítja a „Javaslatok a keresztyén egységért folytatott imanyolcad megtartására” című felhívásának terjesztését.

1935 Paul Couturier francia abbé szót emel az egyetemes imahét, a Krisztushívők egységéért megtartása érdekében. A hívek Krisztus végakarata értelmében imádkozzanak együtt.

1958 A lyoni Unité Chrétienne központja és az Egyházak Világtanácsa Hit és Egyházszervezet Bizottsága együtt kezdi meg az imahét anyagának közös előkészítését.

1964 A II. Vatikáni Zsinat ökumenizmusról szóló dekrétuma hangsúlyozza, hogy az ökumenikus mozgalom lelke az imádság, és egyúttal szorgalmazza az imahét rendszeres megtartását.

1966 Az Egyházak Világtanácsa Hit és Egyházszervezet Bizottsága és a vatikáni Keresztyén Egységek Előmozdító Pápai Tanács közösen kezdi meg az imahét szövegének előkészítését.

1968 A közösen készített imaheti anyag hivatalos használatbavételének első esztendeje.

1975 Az imaheti közös anyagot első ízben készíti egy helyi ökumenikus csoport Ausztráliában.

1995 II. János Pál pápa Ut unum sint kezdetű körlevelében állást foglal az ökumenizmus mellett, amelyet belső szükségszerűségnek és visszafordíthatatlan folyamatnak nevez.

1997 Grazban a II. Európai Ökumenikus Nagygyűlés helyesli és szorgalmazza az imahét rendszeres megtartását.

1998 Ötven éves az Egyházak Világtanácsa, ebből az alkalomból a zimbabwei Hararéban tartották a jubileumi világgyűlést. Februárban magyar állásfoglalás is született a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa ünnepi ülésén, amelyen a Katolikus Egyház képviselői megfigyelőként vettek részt. Közösen hívták fel a hazai egyházakat a krisztushívők egységének munkálására és a közös imahetek megtartására.

2004 Megegyezés született, hogy az imahét anyagát közösen publikálják, azonos formában adják ki az EVT és az Egység Tanács szervei. Az ökumenikus imahetek gyümölcsei és eredményei felfedezhetők az elmúlt évek nemzetközi és hazai egyházi életében egyaránt.

2008 Az Imahét a Krisztus-hívők egységéért 100 éves évfordulójának megünneplése. Elődjét – az Imanyolcادت az Egyház Egységéért – 1908-ban tartották meg először.

Szeretethez kapcsolódva

Házasság hete

2023. február 12–19.

Házasság hete

2023. február 12-19.

„Szeretethez kapcsolódva”

**Szeretettel buzdítjuk a gyülekezeteket, közösségeket,
hogy ebben az esztendőben is keressék a módját annak,
hogy különösen a házasság hete idején a házasságra való felkészülés
és a házasságok ápolása központi szerepet kaphasson!**

*(A beérkező eseményeket, kezdeményezéseket folyamatosan frissítjük
a házasság hete országos honlapján.)*

Hazánkban tizenhatodik alkalommal kerül megrendezésre a házasság hete a magyarországi keresztény egyházak és civil szervezetek széles körű összefogásával. Az országos rendezvénysorozat célja, hogy ráirányítsa a figyelmet a házasság, a család értékeire, valamint központi szervezésű programokkal, illetve civil kezdeményezésű rendezvények katalizálásával elérhető közelségbe vigye a segítséget azok számára, akik házasságra készülnek, vagy akik már házasságban élnek, de problémákkal szembesülnek.

További részletek a www.hazassaghete.hu
és a www.facebook.com/hazassaghete oldalon.

A Házasság Hete Szervezőbizottsága

Hiszek egy...

*Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában,
mennynek és földnek Teremtőjében.
És Jézus Krisztusban, az Ő egyszülött Fiában,
a mi Urunkban,
aki fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától,
szenvedett Poncius Pilátus alatt;
megfeszítették, meghalt és eltemették.
Alászállt a poklokra, harmadnapon feltámadt a halottak közül,
fölment a mennybe,
ott ül a mindenható Atya Isten jobbján;
onnan jön el ítélni élőket és holtakat.
Hiszek Szentlélekben.
Hiszem az egyetemes/katolikus anyaszentegyházat,
a szentek közösségét, a bűnök bocsánatát,
a test feltámadását és az örök életet.
Ámen.*

Mi Atyánk....

*Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy,
szenteltessék meg a Te neved,
jöjjön el a Te országod,
legyen meg a Te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is.
Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma,
és bocsásd meg vétkeinket,
miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek,
és ne vigy minket kísértésbe,
de szabadíts meg a gonosztól,
mert tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké.
Ámen*

„Tanuljatok meg jól cselekedni, törekedjetek az igazságra” (Ézs/IZ.1,17)

Ökumenikus imahét országos nyitó istentisztelet

Időpont:

2023. **január 15.** vasárnap **18 óra**

Helyszín:

Kálvin téri református templom
(1091 Budapest, Kálvin tér 7.)

Szentbeszédet mond:

Dr. Erdő Péter
bíboros

Igét hirdet:

Kondor Péter
evangélikus püspök

